

Концепція формування технологічних платформ в Україні (проект).

1. Проблеми, на вирішення яких спрямовано створення технологічних платформ.

На сьогодні довгостроковий соціально-економічний розвиток провідних країн передбачає концентрацію зусиль на формуванні спеціальних інструментів, що дають змогу поєднувати науку, виробництво й державне урядування в різних сферах економіки й промисловості. Одним з таких інструментів щодо вирішення зазначеного завдання є створення технологічних платформ (далі – ТП). Уперше ТП широко почали застосовуватися у Європейському Союзі. Десятирічний досвід створення та реалізації технологічних платформ Європейським Союзом показує їх ефективність у контексті прискорення інноваційного розвитку на рівні окремих секторів економіки.

Перехід економіки України на інноваційний шлях розвитку в умовах глобалізації також потребує вирішення проблем щодо об'єднання зусиль держави, бізнесу та науки для забезпечення сталого економічного зростання шляхом реалізації пріоритетів науково-технологічного та інноваційного розвитку, запровадження стратегічного та середньострокового планування у сфері досліджень та розробок, створення відповідних механізмів, які давали б змогу мобілізувати доступні ресурси в координовану систему, орієнтовану на досягнення заявлених цілей, та структурувати діяльність національної інноваційної системи відповідно до довгострокових перспектив економічного розвитку країни.

Ураховуючи дедалі більш глибоку інтеграцію України у світовий простір як механізму державно-приватного партнерства в галузі науково-технологічного та промислового розвитку, який забезпечить формування й реалізацію довгострокових пріоритетів у масштабах окремих секторів економіки України, об'єднання зусиль науки та бізнесу протягом усього циклу розробки та виробництва конкурентоспроможної інноваційної продукції, доцільним є створення в Україні технологічних платформ з використанням досвіду ЄС та інших країн світу.

2. Аналіз причин виникнення проблем.

На сьогодні в Україні склалися умови, які вимагають негайних та ефективних заходів, спрямованих на збереження її науково-технологічного потенціалу, забезпечення ефективнішого його використання для подолання кризових явищ в економічному та соціальному розвитку, зокрема через:

- втрату Україною багатьох конкурентних позицій у галузі науки, технологій і техніки;
- старіння основних фондів виробництва й матеріально-технічної бази науки;
- низький попит українського бізнесу на результати досліджень та розробок вітчизняної науки;
- недостатність ресурсів у підприємств для технологічного оновлення виробництва;
- невисоку інноваційну активність промислових підприємств.

3. Обґрунтування необхідності створення ТП.

Формування ТП можна розглядати як один з ефективних інструментів реалізації національних пріоритетів науково-технологічного розвитку та посилення науково-виробничих зв'язків. До того ж деякі з ТП дають можливість уточнити пріоритети та вдосконалити інструменти державної підтримки інновацій. На основі ТП сформується нові науково-виробничі кооперації, що дасть змогу уточнити склад і механізми реалізації державних цільових програм.

В Україні створенню ТП приділяється недостатня увага як зі сторони державних органів, так і зі сторони бізнесових структур. Відсутні необхідні правові засади їх створення та функціонування.

Необхідність формування ТП в Україні обумовлена такими основними причинами:

- наявність стратегічних технологічних викликів; необхідність представлення різних груп інтересів під час вирішення питань технологічної модернізації економіки та вибору форм партнерства бізнесу, науки, держави;
- слабка спрямованість підготовки кадрів на забезпечення потреб технологічного розвитку економіки; необхідність узгодження інтересів і визначення вимог до найважливіших базових технологій; скорочення термінів визначення актуальних пріоритетів у проведенні досліджень та розробок, напрямів технологічної модернізації та консолідації ресурсів істотної частини бізнесу на реалізацію таких пріоритетів для забезпечення лідерства;
- необхідність удосконалення галузевого регулювання, регулювання окремих ринків продукції для підвищення інноваційної активності компаній, поширення передових технологій, залучення стратегічних інвестицій;

- потреба в істотному поліпшенні існуючих механізмів фінансової підтримки науково-технічних, інноваційних, інвестиційних проектів;

- недостатній вплив бізнесу на визначення тематики досліджень та розробок, які підтримуються державою, на систему підготовки й перепідготовки кадрів з урахуванням реально затребуваних на ринках компетенцій технологічного розвитку секторів економіки;

- потенційне багатогалузеве застосування технологій; необхідність взаємодії компаній з різних секторів для досягнення результативності технологічного оновлення;

- багатодисциплінарність досліджень для розробки перспективних технологій;

- недостатньо розвинуті механізми прямої взаємодії компаній з науково-освітніми організаціями.

ТП насамперед покликані привести у відповідність розвиток технологій і реалізацію їх виробничих систем, динаміку попиту та споживчих переваг у межах окремих секторів економіки.

Крім того, ТП – це, по-перше, спосіб мобілізації зусиль усіх зацікавлених сторін (різних відомств, бізнесу, наукової спільноти для досягнення кінцевих цілей на окремих стратегічних пріоритетних напрямках).

По-друге, механізм узгодження й координації зусиль різних відомств, держкорпорацій, інфраструктурних монополій, регіонів тощо, що вживаються ними в межах існуючих механізмів реалізації національної науково-технічної та інноваційної політики.

По-третє, спосіб реалізації ефективного приватно-державного партнерства, досягнення цілей, закладених у проектах.

4. Мета та основні завдання технологічних платформ.

Метою створення ТП є запровадження комунікаційного механізму на засадах державно-приватного партнерства, для активізації зусиль зі створення перспективних комерційних технологій, нових продуктів, забезпечення науково-технологічного та інноваційного розвитку економіки України, сприяння створенню ефективного наукового простору.

Досягнення мети має забезпечитися шляхом координації та зосередження дослідницьких зусиль на:

- виборі стратегічних наукових напрямів;
- аналізі ринкового потенціалу технологій;

- урахуванні інтересів усіх зацікавлених сторін: держави, промисловості, наукової спільноти, контролюючих органів, користувачів і споживачів;
- мобілізації державних, суспільних і приватних джерел фінансування;
- активному залученні міжнародних структур й іноземних інвесторів.

ТП безпосередньо спрямовані на практичну реалізацію наукових досягнень як підприємствами малого й середнього бізнесу, так і в цілому промисловістю.

ТП мають бути сформовані на основі аналізу попиту потенційних споживачів та ринку передових технологій, потреб виробництва, що потребує проведення науково-дослідних робіт для досягнення цілей і стратегій сталого й ресурсно-поновлюваного розвитку сучасного суспільства.

Основними завданнями ТП є:

- підготовка довгострокових прогнозів та планів розвитку відповідних галузей економіки;
- вироблення та реалізація стратегічних дослідницьких програм реалізації в межах зазначених прогнозів;
- забезпечення тематичної спрямованості програми досліджень з метою зміцнення промислової орієнтації пріоритетів науково-технічного та інноваційного розвитку;
- створення тематичних робочих груп з участю відповідних зацікавлених сторін промисловості та наукових кіл;
- збір та обробка необхідної вихідної інформації для відповідного сектору економіки;
- організація конференцій та семінарів, пов'язаних з науково-технологічним розвитком галузей економіки;
- освіта та навчання осіб за напрямками діяльності ТП (підготовка як наукових, так й адміністративних кадрів);
- ідентифікація та обмін передовим досвідом;
- консультації на національному й міжнародному рівні;
- спільна діяльність з іншими ТП.

<...> 7. Очікувані результати створення ТП.

Створення ТП в Україні як дієвого механізму партнерства взаємодії науки – бізнесу – влади в інноваційній сфері на довгострокову перспективу сприятиме зростанню конкурентоспроможності різних секторів економіки та дасть змогу:

- підвищити конкурентоспроможності галузей економіки;

– скоординувати дії бізнесу, науки і влади при розвитку ключових технологій між секторами промисловості, забезпечити підтримку кооперації та галузеве співробітництво;

– скоординувати цілі та завдання інноваційних програм і проектів на загальнодержавному та регіональному рівнях, знизити адміністративні та інші бар'єри під час розробки та реалізації нових технологій, поліпшити інноваційне середовище;

– сконцентрувати кошти держави та приватного сектору промисловості, інших джерел (кредитних і фондових) на вирішенні завдань науково-технологічного та інноваційного розвитку;

– визначити майбутні потреби у сфері підготовки високопрофесійних кадрів, запровадити нові освітні програми, підвищити високопрофесійну зайнятість (*Проект Концепції формування технологічних платформ в Україні // Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України (<http://www.dkni.gov.ua>).*